

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, 26. april 2012

Deres ref.:
Vår ref.: 12/00002-30
Saksbehandler: Kaja Lund-Iversen/Frank
Hernes

Hørings svar - NOU 2012:1 Til barnas beste – Ny lovgivning for barnehagene

Kreftforeningen er en landsdekkende frivillig organisasjon. Våre hovedmål er at færre skal få kreft, at flere skal overleve sin sykdom og at kreftrammede og deres pårørende skal få best mulig livskvalitet. Tobakksfrihet, solbeskyttelse, gode kostvaner og nok fysisk aktivitet er faktorene vi fokuserer på i vårt forebyggende og helsefremmende arbeid, for det er her forebyggingspotensialet er størst. Vi baserer vår virksomhet på innsamlede midler. I dag lever nærmere 200 000 personer i Norge som har eller har hatt kreft. Årlig rammes over 27 000 personer av kreft og i Hedmark og Oppland er det rundt 2300 nye tilfeller årlig. Prognoser viser at antall nye krefttilfeller vil øke sterkt i årene fremover. Kreft er hyppigste dødsårsak for de under 75 år. Ett av tre krefttilfeller kan forebygges.

Gode levevaner er grunnleggende viktig for barns utvikling, helse, trivsel og læring. Hvis sunne vaner blir en naturlig del av livet allerede i barndommen, tas disse med videre i voksenlivet. Slik kan vi som samfunn klare å bremse overvektsutviklingen og på sikt forebygge kroniske sykdommer, bl.a. kreft.

Barnehagen er en av våre viktigste samfunnsinstitusjoner med tanke på å fremme helse og utjevne sosiale forskjeller. Dette er også forankret i forslaget til ny barnehagelov. I barnehagen når vi de aller fleste barn uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn.

Kreftforeningens perspektiv i denne sammenheng er behovet for å legge til rette for en helsefremmende hverdag for barn i barnehage og dermed kunne utjevne sosiale helseforskjeller. Vi ønsker å kommentere følgende §§ i forslag til ny lov om barnehager:

§ 1 Formål

§ 3 Barnehagens innhold

§ 8 Rett til et godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø

§ 9 Det fysiske miljøet

§23 Foreldrebetaling

I det videre presenterer vi Kreftforeningens synspunkter til den enkelte § og begrunnelse for disse.

§ 1 Formål

Kreftforeningen mener at barnehagen også har et samfunnsmandat i å fremme helse og bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller, og foreslår dette tatt inn i formålsparagrafen i.e. første ledd. I ny folkehelselov som trådte i kraft 1.januar 2012 er kommunenes ansvar for å fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige tydeliggjort. For at kommunene skal kunne følge opp dette ansvaret, som handler om "helse i alt vi gjør", er det nødvendig at flere institusjoner og sektorer i samfunnet, slik som for eksempel barnehager, har helse definert inn i sitt samfunnsmandat. Dette er et nødvendig grep for å få andre sektorer i tillegg til helsesektoren til å ta ansvar for god helse i befolkningen.

§ 3 Barnehagens innhold

Vi viser til § 3 f. Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Vi mener, som sagt over, at barnehagens *funksjon* som helsefremmende og forebyggende samfunnsinstitusjon – og dens bidrag til å utjevne sosiale forskjeller – hører hjemme i lovens § 1 Formål. Videre mener vi at det er viktig å gjenspeile i den foreslåtte bestemmelsen at barnehagens innhold skal fremme barnas helse, og foreslår følgende formulering av § 3 f:

- Sikre barna en helsefremmende hverdag, inkludert gode kostvaner og daglig fysisk aktivitet

Rammeplanen, som har status som forskrift, skal stille krav til barnehagens innhold og oppgaver. Det må i rammeplanen defineres hva som ligger i en helsefremmende hverdag, gode kostvaner og daglig fysisk aktivitet, sånn at barnehager og barnehageeiere enkelt vet hvilke krav som stilles til dem på dette punktet. Helsemyndighetenes retningslinjer for mat og måltider i barnehagen bør i sin helhet inkluderes i rammeplanen for å sikre et sunt og helsefremmende mattilbud og gode kostvaner. Gode rutiner for solbeskyttelse må også nedfelles i rammeplanen for å beskytte barn og voksne mot store mengder UV-stråling. Norge har høy forekomst av føyflekkreft i forhold til befolkningstall, og de fleste tilfellene har sammenheng med eksponering av UV-stråler.

§ 8 Rett til et godt fysisk og psykososialt barnehagemiljø

Kreftforeningen syns det er positivt at det er foreslått en ny bestemmelse som handler om barns rett til et godt fysisk og psykososialt miljø.

Vi ønsker også å benytte anledningen her til å vise til Kreftforeningens hørings svar på ny tobakkskadelov:

- **Barn i barnehage må ha rett til et tobakksfritt miljø.**

I Kreftforeningens hørings svar, datert 23.4.2012, til forslag til ny tobakkskadelov foreslår vi bl.a. at ansatte i barnehager skal være tobakksfrie i arbeidstiden. I hørings svaret skriver vi: Helse- og omsorgsdepartementet må innføre et totalforbud mot å bruke tobakk i arbeidstiden for barnehageansatte. Vi støtter Helse- og omsorgsdepartementets vurdering "at det er viktig at barn opplever en mest mulig tobakksfri oppvekst", og videre at barnehageansatte "er således med på å påvirke barns holdninger til tobakksbruk fra en tidlig fase i livet". Tobakksfri arbeidstid for ansatte bidrar til å normalisere tobakksfrihet som norm.

§ 9 Det fysiske miljøet

Kreftforeningen støtter den nye bestemmelsen.

Det er positivt at det i merknadene til lovparagrafen om det fysiske miljøet i så stor grad omhandler tilrettelegging for bevegelsesglede, mestring og utvikling gjennom aktiv lek og fysisk utfoldelse. Forskning viser at ungdom bruker stadig mer tid på stillesittende aktiviteter. Allsidig fysisk aktivitet i barnehagen vil fremme barns bevegelsesglede og motoriske ferdigheter, som er viktig for helse, trivsel og læring.

Det vises for øvrig i merknadene til krav gitt i annet regelverk, deriblant tidligere kommunehelsetjenestelovens forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. Vi gjør oppmerksom på at kommunehelsetjenesteloven er erstattet av lov om folkehelse og lov om kommunale helse- og omsorgstjenester.

Kreftforeningen mener det er viktig at det sammen med ny lov kommer en ny tilhørende forskrift om barnehagemiljøet. Denne bør definere hvilke krav som stilles til barnehagen og barnehageeier når det gjelder å

legge til rette for et fysisk miljø som fremmer helse. Gjeldende forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler er per i dag ikke hjemlet i barnehageloven.

§ 23 Foreldrebetaling

Når det gjelder foreldrebetaling ønsker Kreftforeningen å kommentere bestemmelsen om *Betaling for kost kan komme i tillegg* og se dette i et helhetlig perspektiv om mattilbud i barnehager. Kreftforeningen er opptatt av at alle barn i barnehager gis et fullverdig mattilbud som fremmer helse og legger grunnlag for gode kostvaner.

Det presiseres i merknadene til bestemmelsen at kostpenger som kommer i tillegg til maksimalprisen skal gå til å dekke faktiske utgifter til mat servert i barnehagen. I tillegg kan utgifter til lønn av kjøkkenassistent tas med i beregningen. Betaling skal ikke være på et slikt nivå at barnehageeier tjener på dette. Kreftforeningen mener det fortsatt vil være viktig å følge med på utviklingen i bruk av kostpenger for å vurdere om dette sikrer et likeverdig og sunt mattilbud til alle.

Mat og måltider er en sentral del av barnehagenes hverdag. Selv om det kan tyde på at det har skjedd en positiv utvikling de senere årene, og flere barnehager satser på et sunt mattilbud (Helsedirektoratet 2012), viser undersøkelsen at det fortsatt er utfordringer. Nesten alle barnehager i landet serverer frukt hver dag, og det brukes mer grovt brød, men bare en tredel tilbyr barna ferske grønnsaker daglig. Vi foreslår at mat- og måltidstilbudet blir definert som en kvalitetsindikator. Det vil stimulere barnehagene til å ha et sunt mattilbud.

Med vennlig hilsen
Kreftforeningen

Anne Lise Ryel
generalsekretær

